

11.SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

1.Dönem 1.Yazılı Konuları

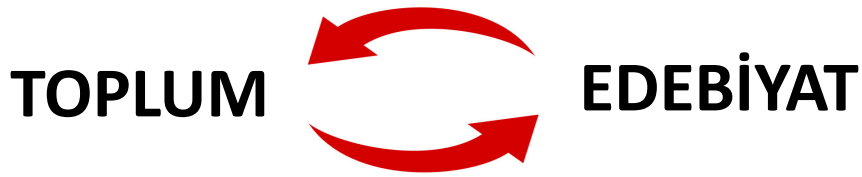
- *Edebiyat ve Toplum İlişkisi*
- *Edebiyatın Sanat Akımlarıyla İlişkisi*
- *Cumhuriyet Dönemi'nde Hikaye (1923-1940)*
- *Cumhuriyet Dönemi'nde Hikaye (1940-1960)*
- *Bireyin İç Dünyasını Ele Alan Hikayeler*
- *Toplumcu Gerçekçi Hikayeler*
- *Milli-Dini Duyarlılığı Yansıtan Hikayeler*
- *Cümlenin Ögeleri*

(İhtiyaç duymanız halinde konu altlarında yer alan görsellere tıklayarak konu videolarına ulaşabilirsiniz.)

Edebiyat ve Toplum İlişkisi

- ✓ Edebiyat, diğer sanat dalları gibi toplumsaldır.
- ✓ Bu nedenle toplumun her türlü özelliği edebiyata yansır.
- ✓ Bu nedenle edebiyat toplumun ifadesidir, aynasıdır.
- ✓ Aynı zamanda edebiyatın toplum üzerinde bir etkisi söz konusudur.
- ✓ Edebiyat, toplumsal değişimin en önemli ögesidir.
- ✓ Toplumsal bir işlevi ve sorumluluğu bulunduğundan edebiyat toplumun sorunlarını dile getirir.

Toplum ve edebiyat arasındaki ilişki karşılıklıdır:

Edebiyat ve Toplum İlişkisi

Edebiyat ve Sanat Akımları İlişkisi

- **Edebî Akım:** Bir sanatkâr grubunun belli bir dönemde, ortak dünya görüşü, estetik, sanat ve edebiyat anlayışı çerçevesinde oluşturdukları edebiyat hareketi; bu anlayış ve hareket çevresinde kaleme alınan edebî eserlerin oluşturduğu bütündür.
- Sanatçıların aynı düşünce ve anlayış etrafında toplanmaları sonrasında sanat akımları doğmuştur.
- Bu nedenle [edebi akımlar](#) ortak zevkleri yansıtan bir harekettir.
- Herhangi bir sanat alanında doğmuş olan akımlar başka sanatları da etkiler.
- Her akımın arka planında mutlaka dönemsel şartlar yer almaktadır.
- Bu nedenle toplumsal değişimlerin etkisinde kalan sanat akımlarını incelerken doğdukları toplumun siyasi, sosyal ve kültürel zeminini bilmek gerekir.

Edebiyatın Sanat Akımlarıyla İlişkisi

Klasisizm, romantizm, realizm, parnasizm, natüralizm, sembolizm ve sürrealizm gibi birçok edebî akım hem dünya edebiyatında hem de bizim edebiyatımızda etkili olmuştur. Bu akımların bazı özellikleri ve temsilcileri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

EDEBİ AKIMLAR, AKIMLARIN ÖZELLİKLERİ VE SANATÇILARI

Akım	Akımın Bazı Özellikleri	Dünya Edebiyatında Akımın Bazı Temsilcileri	Bizim Edebiyatımızda Akımın Bazı Temsilcileri
Klasisizm (Kuralcılık / Akılcılık)	• 17. yüzyıl ortalarında Fransa'da ortaya çıkmıştır. • Akla ve sağduyuya değer verilir. • Konular eski Yunan ve Latin edebiyatından alınmıştır. • Kahramanlar seçkin kişilerdir. • Konu değil konunun işlenişi önemsenmiştir. • Dilde ve üslupta kusursuzluk aranmıştır.	• Moliere (Molyer) • Corneille (Korneyl) • Racine (Rasin) • La Fontaine (La Fonten) • Fenelon (Fenelon)	• Şinasi • Ahmet Vefik Paşa
Romantizm (Çoşunuculuk)	• 18. yüzyılda klasisizme tepki olarak doğmuş bir akımdır. • J. J. Rousseau (Jan Jak Ruso), akımın öncüsüdür. • Konular Hristiyanlıktan, tarihten ve günlük yaşamdan alınmıştır. • Duygulara ve hayallere önem verilir. • "Sanat toplum içindir." görüşü benimsenmiştir. • Tabiat önemsenmiş, gözlem ve tasvir önem verilmiştir.	• Voltaire (Volter) • Shakespeare • Lord Byron (Lord Bayrn) • Goethe • Schiller • Lamartine (Lamartin) • Victor Hugo • Aleksandre Dumas Pere (Aleksandır Duma Per) • Aleksandre Puşkin (Aleksandır Puşkin)	• Namık Kemal • Ahmet Mithat Efendi • Abdülhak Hamit Tarhan
Realizm (Gerçekçilik)	• 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da romantizme tepki olarak doğmuştur. • Konular gerçek yaşamdan alınmıştır. • Kişilerin ruhsal davranışlarının etkiliyen mekânın anlatılması önemsenmiştir. • Duygu ve hayalden uzak durulmuştur. • Hikâye ve roman türlerinde etkili olmuştur.	• Flaubert (Flober) • Stendhal (Sitandal) • Balzac (Balzak) • Charles Dickens (Carlz Dikins) • Hemingway (Hemingvey) • Turgenyev (Turgenyev) • Çehov (Çehov) • Gorki (Gorki) • Gogol (Gogol) • Tolstoy (Tolstoy) • Dostoyevski (Dostoyeski)	• Recaizade Mahmut Ekrem • Samipaşazade Sezai • Mehmet Âkif Ersoy • Halit Ziya Uşaklıgil • Mehmet Rauf • Ömer Seyfettin • Yakup Kadri Karaosmanoğlu • Refik Halit Karay • R. Nuri Güntekin • Halide Edip Adıvar

Natüralizm (Doğalcılık)	• 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da ortaya çıkmıştır. • Determinizminden etkilenilmiştir. • İnsan kişiliğini anlatabilmek için soya çekim yasalarından ve toplum biliminden yararlanılmıştır. • Gözlem ve betimlemelere büyük önem verilmiştir. • Realizmin bilimsellikle yoğrulmuş biçimi olarak da değerlendirilen bir akımdır.	• Emile Zola (Emil Zola) • Alphonse Daudet (Alfons Dode) • Goncourt Kardeşler (Gonkur Kardeşler)	• Hüseyin Rahmi Gürpınar • Nabizade Nâzum
Parnasizm (Şiirde Gerçekçilik)	• 19. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan bir akımdır. • Romantik şiir anlayışına bir tepki olarak doğmuştur. • Şiirde görülen bir akımdır. • Sanat, sanat içindir ilkesi savunulmuştur. • Nesnelere dış görünüşüne göre anlatılmıştır. • Kelime seçimine, sıralanışına ve ahenge önem verilmiştir. • Şiirin biçim özellikleri önemsenmiştir.	• Theophile Gautier (Teofil Guati) • Theodore Banville (Teodor Bonvil) • Francois Coppee (Françez Kope) • Jose Maria de Heredia (Joze Mari dö Henriya) • Leconte de Lisse (Lekon dö Lis)	• Tevfik Fikret • Cenap Şahabettin • Yahya Kemal Beyatlı
Sembolizm (Simgeselilik)	• 19. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan bir akımdır. • Şiirde belirginleşen bir akımdır. • Nesnelere, oldukları gibi yansıtılmıştır. • Anlam kapalılığını savunmuşlardır. • "Şiir anlaşılacak için değil hissedilmek içindir." görüşünü benimsemişlerdir. • Şiirde musikiyi savunmuşlardır.	• Baudelaire (Bodler) • Mallarme (Malerm) • Rimbaud (Rimbaur) • Paul Verlaine (Pol Vörlen) • Paul Valery (Pol Valeri) • Edgar Allan Poe (Edgar Elm Pu)	• Ahmet Hâşim • Ahmet Hamdi Tanpınar • Cahit Sıtkı Tarancı • Ahmet Muhip Dıranas • Cenap Şahabettin
Sürréalizm (Gerçeküstçülük)	• 20. yüzyılda oluşan bir akımdır. • Şiirde de görülen bir akımdır. • Freud'un psikanaliz kavramının edebiyata uyarlanmış biçimidir. • Bilinçaltı yansıtılmaya çalışılmıştır. • Akıl ve mantık önemsenmemiş, içgüdü, bilinçaltı ön plana çıkarılmıştır.	• Andre Breton (Andre Breton) • Louis Aragon (Luiz Aragon) • Paul Eluard (Pol Eluar)	• Cemal Süreya • İlhan Berk • Oktay Rifat

Tabloda verilen akımların dışında empresyonizm (izlenimcilik), ekspresyonizm (dışavurumculuk), fütürizm (gelecekçilik), dadaizm, kübizm, egzistansiyalizm (varoluşçuluk) gibi akımlar da vardır fakat bu akımlar bizim edebiyatımızda fazla etkili olmamıştır.

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE HİKAYE

Yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olayların bir yazar tarafından okuyucuda heyecan, zevk uyandıracak şekilde kısaca anlatıldığı edebi metinlere hikaye denir.

- Hikayelerin yapı unsurları: Kişi, Zaman, Mekan ve Olay
- Hikayeler “Olay” ve “Durum” olmak üzere ikiye ayrılır.
- Edebiyatımızda ilk hikaye örnekleri Tanzimat Dönemi'nde verilmiş, Serveti Fünun döneminde ise teknik olarak daha da güçlenmiştir.

Cumhuriyetimizin ilan edildiği 1923 yılıyla birlikte başlayan “Cumhuriyet Dönemi”nde birçok türde olduğu gibi hikaye de teknik olarak güçlenmiştir.

Bu dönemin hikaye geleneğinde yıllar geçtikçe belirgin değişimler gözlenir.

Bu dönem hikayelerini “1923-1940” ve “1940-1960” yılları olmak üzere iki ayrı zaman başlığında inceleyeceğiz.

Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Hikaye (1923-1940)

- Bu dönemde eser veren sanatçılar gözleme dayalı gerçekçiliğe yönelmişlerdir.
- Sanat akımı olarak realizm ön plandadır.
- Hikaye bağımsız bir tür haline gelmiştir.
- Olay hikayeleri ağırlıkta olsa da durum hikayesi örnekleri de verilmiştir.
- Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Halide Edip Adıvar ve hikayeye daha fazla önem veren Reşat Nuri Güntekin gibi isimler bu türde eserler vermiştir.

Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Hikaye (1923-1940)

- Bu yazarların yanı sıra Kenan Hulusi Koray, Sadri Ertem, Sait Faik Abasıyanık ve Sabahattin Ali gibi önemli isimler de bu dönemde hikaye türünde başarılı örnekler vermiştir.
- Hikaye türünde verilen eserlerde toplumsal sorunların dile getirildiği bir anlayışla sanat toplum içindir bakış açısı iyice yerleşmiştir.
- Toplumsal işleve uygun olarak eserlerde sade bir dil kullanılmıştır.
- Psikoloji ve toplumsal temalı eserler verilmiştir.

1940-1960 Yılları Cumhuriyet Dönemi'nde Hikaye

- Bu dönem hikayelerinde ele alınan konuların çeşitliliği bir hayli artmıştır.
- Daha çok gözleme dayanan bir gerçekçi hikayeler anlatılmıştır.
- Bu yıllarda Anadolu'ya ve Anadolu halkının yaşamına ağırlık verilmiştir.
- Bu dönem hikayelerinde ve romanlarında "Toplumcu gerçekçi, milli-dini duyarlılık ve bireyin iç dünyasına ağırlık veren anlayış" etkili olmuştur.

1940-1960 Yılları Cumhuriyet Dönemi'nde Hikaye

- Toplumdaki aksakların giderilmesi amaçlanmıştır.
- Toplumsal konuların yanında bireysel konular da hikayelerde işlenmiştir.
- Bu dönemde hikayenin bir tür olarak gelişiminde önemli bir değişim yaşanmıştır.

Bu dönem hikayelerinde ortaya çıkan bazı eğilimler:

Milli-Dini Duyarlılığı Yansıtan Hikayeler

- Milli edebiyatın bir devamı olarak nitelendirebileceğimiz bu anlayışta Anadolu, milli değerler, Kurtuluş Savaşı, toplumsal değişim gibi konular işlenmiştir.
- Türk mitolojisinden ve destanlarından etkilenen yazarlar eserlerinde bunun izlerini ortaya koyarlar.
- Dil, sade ve anlaşılırdır.
- Aka Gündüz, Bahaeddin Özkişi, Hüseyin Nihal Atsız gibi isimler bu anlayışı yansıtan eserler yazmışlardır.

Toplumcu-Gerçekçi Hikayeler

- Toplumdaki sorunları dile getirmişlerdir.
- İşçi, köylü, kasabalı ve varoşlarda yaşayanlarla ilgili sınıfsal çatışmaları merkeze almışlardır.
- Hikayeyi toplumdaki sorunları dile getirmek ve toplumu yönlendirmek için bir araç olarak görmüşlerdir.
- Fakir Baykurt, Kemal Tahir, Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Sadri Ertem, Samim Kocagöz, Talip Apaydın gibi sanatçılar bu tarzda hikayeler yazmıştır.

Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Hikayeler

- Bu dönemde bazı sanatçılar toplumu değil bireyi ve bireyin psikolojisini hikayelerinde yansıtmaya çalışmıştır.
- Bireylerin iç dünyasına açılmışlardır.
- Bunalım, bilinçaltı, bireyin yalnızlaşması ve yabancılaşma konularını üzerinde durmuşlardır.
- Modern yaşamın bireyler üzerindeki psikolojik etkisini irdelemişlerdir.
- Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra, Mustafa Kutlu gibi isimler bu tarzda hikaye örnekleri vermişlerdir.

Cumhuriyet Dönemi'nde Hikaye

Konu Videosu İZLE

HİKAYEDE ANLATIM TEKNİKLERİ

İç Konuşma Tekniği

- Olayların merkezinde yer alan karakterlerin duygu ve düşüncelerinin bizzat karakter tarafından anlatılması tekniğidir.
- Bu teknikte kahramanlar kendi kendine konuşuyor gibidir.
- İç konuşma ile karakterin duygu ve düşüncelerini okuyucuyu net bir şekilde görebilmektedir.
- Anlatıcı aradan çekilir, anlatım birinci ağızdan yapılır.

Bugün her zamankinden farklı bir şekilde gökyüzünün farklı ama bir o kadar büyüleyici renk tonlarını gözlemlemek mümkündü. Bu sırada can sıkıntımın gitmesini amaçlayarak sahilde yavaş adımlarla yürüyordum.

İç Çözümleme Tekniği

- İç konuşmada olduğu bu teknikte de karakterin duygu ve düşünceleri okuyucuya aktarılır.
- Ancak buradaki temel fark bu duygu ve düşünceler anlatıcı tarafından yani üçüncü ağızdan anlatılmasıdır.
- Burada hakim bakış açısı söz konusudur.

Eve gitse, biliyordu, gece yarısına dek başka bir şey yapamadan, yukarıdakilerin patirtısına sövecekti... Bol gürültülü, bol dumanlı meyhanelerden birine girdi. Tezgâhın önünde bir boş yer bulup oturdu. Yaklaşan garsona, - Şarap, dedi. Garson, sanki salt onun için buradaymış gibi eğildi. Sanki ötekiler duyacak diye korkuyordu.

Bilinç Akışı

- Bu teknikte karakterin iç dünyası tüm boyutlarıyla okuyucunun önüne serilir.
- Bilinçte yer alan duygu ve düşünceler hızlı ve düzensiz bir şekilde resmedilmeye çalışılır.
- Anlatıcı aradan çıkar ve bu akışı karakterin kendisi bizzat yapar.
- Bu anlatım adeta bir sayıklamayı andırır, ifade edilenler arasında mantıki bir bağ olmayabilir.

Cümlenin Öğeleri

Cümle Nedir?

Cümle bir yargıyı, durumu, düşünceyi veya isteği çekimli bir [fiil](#) olarak bildiren kelimeler dizisidir.

Yani herhangi bir yargı bildiren sözcük ya da sözcük grubuna denilmektedir.

➤ *Ben bu akşam geliyorum*

Aynı şekilde sadece “Geliyorum”u ele alırsak bu da tek başına cümledir.

Temel Öğeler

- **Yüklem**
- **Özne**

Yardımcı Öğeler

- **Nesne**
- **Dolaylı Tümleç**
- **Zarf Tümleci**
- **Edat Tümleci**

Cümlenin Temel Öğeleri

Türkçemizde yer alan cümle mantığına göre olmazsa olmaz iki ögesi olan “Özne ve Yüklem” temel öğeler olarak sınıflandırılmıştır.

1) YÜKLEM

Bir cümlede yapıldığı ifade edilen bir fiili, işi, oluşu, olayı, durumu ve yargıyı bildiren sözcük veya sözcük gruplarına [yüklem](#) denir.

İfade edilen yargıyı direkt üstüne aldığı için cümlede olmazsa olmaz bir öğedir.

Örnekler

*Sabaha kadar odasında müzik **dinledi**.*

⇒ **Birden fazla sözcükten oluşabilir:**

*Şu an tek isteği **sıcak bir çaydı**.*

2) ÖZNE

Yüklem cümlede bildirdiği yargıyı, işi, oluşu yapan, durumu üzerine alan kişi ya da varlıklara **özne** denir. (Ne? Kim?)

Örnekler

Çiğdem, sabaha kadar sınava **çalıştı**.

a) Gerçek Özne:

Cümlede işi yapan ya da durumu üzerine alan kişinin-varlığın açıkça belli olduğu yani etken çatılı öznelerdir.

Güvenlik, burada duramayacağımızı **belirtti**.

Yarın okula gelmeyeceğini **söyledi**.

b) Sözde Özne:

Edilgen çatılı cümlelerde karşımıza çıkan sözde öznede, eylemin kim tarafından yapıldığı belli değildir ancak yapılan işten etkilenen bir varlık bulunmaktadır.

Sınıflar bayram için **süslendi**.

Bu araba geçen yaz **satıldı**.

Cümlelerin Yardımcı Ögeleri

1) NESNE

Nesne, cümle içinde öznenin yaptığı ifade edilen işten etkilenen ögedir.

Ali, pazardan **elma aldı**.

a) Belirtili Nesne

Cümlede yapılan işten etkilenen nesnelere, belirtme hal ekleri olan “ı, i, u, ü”yü almışlarsa belirtili olarak isimlendirilir.

“neyi, kimi, nereyi”

Ağaçlar sonbaharda **yapraklarını döküyordu**.

Yüklem: Döküyordu.

Kim döküyordu?: Ağaçlar (Özne)

Neyi döküyordu?: Yapraklarını (Belirli nesne)

a) Belirtisiz Nesne

Cümlede yer alan nesnelere eğer belirtme hal eklerini (ı, i, u, ü) almamışlarsa belirtisiz nesne olarak adlandırılır. (Ne? Kim?)

Örnekler

Selin kahvaltıda **yumurta** yedi.

Yüklem: Yedi

Kim: Selin (Özne)

Ne yedi: Yumurta (Belirtisiz nesne)

⇒ **Belirtisiz nesneyi ararken herhangi bir hataya yol açmamak için önce özneyi bulmalısınız.**

Sonunda **yanardağ** patladı.

2) DOLAYLI TÜMLEÇ

Cümle içinde yüklemde belirtilen yargının bulunma, uzaklaşma ve yönelme gibi çeşitli anlamlarda tamamlayan sözcük ya da sözcük gruplarına "**Dolaylı Tümleç**" denir.

Bu sözcük grupları ancak "-e(a), -de(da), -den(dan)" hal eklerini alarak dolaylı tümleç olabilir.

Kime, neye, nereye (yönelme, yaklaşma, yön)

Saat beşte **Pendik'e** geleceğim.

Yüklem: geleceğim

Kim gelecek: Ben (Gizli özne)

Nereye geleceğim: Pendik'e

Kimde, nerede (bulunma, yer)

Özge, **kitaplarını** gelirken **otobüste** unuttu.

Yüklem: Unuttum

Kim unuttu: Özge (Özne)

Neyi unuttu: Kitaplarını (Nesne)

Nerede unuttu: Otobüste (Dolaylı tümleç)

Kimden, neden, nereden (ayrılma, uzaklaşma)

Çağlar'ın beklediği haber Ankara'dan gelmişti.

Yüklem: Gelmişti

Gelen ne: Çağlar'ın beklediği haber (Özne)

Nereden gelmişti: Ankara'dan (Dolaylı tümleç)

3) ZARF TÜMLECİ

Yüklemde belirtilen yargıyı ön, zaman, tarz, sebep, miktar, vasıta ve şart olarak tamamlayan cümledeki sözcüklere ya da sözcük gruplarına **zarf tümleci** denir.

Nasıl? Nereye? Ne ile? Kiminle? Ne kadar? Niye? Neden? Niçin? Ne zaman?

Canımın sıkkın olduğu günler sahile giderim.

Bugün hava güzel olduğu için eve yürüyerek geldim.

3) ZARF TÜMLECİ

UYARI ⇒ Eğer cümle içinde "Aşağı, yukarı, beri, öte, ileri, geri, içeri, dışarı" **yer yön zarfları** bu şekilde geçerse zarf tümleci, hal eklerini alırlarsa dolaylı tümleç olurlar.

Bir şey diyemeyince sinirinden dışarı çıktı.

Bir şey diyemeyince sinirinden dışarıya çıktı.

4) EDAT TÜMLECİ

Cümle içinde bir yargı bildiren yüklem "ne ile, kimin ile, hangi amaçla" yapıldığı gösteren sözcüklere ya da sözcük gruplarına "**Edat Tümleci**" denir.

"ne ile, kimin ile, kimin için, ne için"

O, tüm makalelerini kurşun kalemle yazardı.

Sen, yarışmaya Yeliz'le katılacaksın.

Cümlenin Ögeleri

Konu Anlatımı

Konu Videosu İZLE

II.Sınıf

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

I.Dönem I.Yazılı

Sınavdan 100 Aldıracak

Konu Anlatımı

 Slayt + PDF
Çalışma Kağıdı

1.Dönem 1.Sınav Videosu İZLE

Aşağıdaki Bağlantılardan "Türk Dili ve Edebiyatı" Ders Konularına, Etkileşimli Notlara ve Dosyalara Ulaşabilirsiniz.

⇒ Türkçe Ders Konuları

⇒ Edebiyat Ders Konuları

⇒ TYT Türkçe Konuları

⇒ AYT Edebiyat Konuları

⇒ 9. Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 10.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 11.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 12.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ Öğretmen Dosyaları